

LBRIS

We know
books

ANDREEA CIUREA
IOANA VERONICA VARGA

FIȘE DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Ediția a IX-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic
București
-2022-

Abrevieri	9
FIȘA NR. 1. Principiile fundamentale ale procesului civil (art. 5-23 C. pr. civ.)	11
FIȘA NR. 2. Acțiunea civilă (art. 29-40 C. pr. civ.)	21
FIȘA NR. 3. Participanții la procesul civil. Instanța de judecată (art. 41-54 C. pr. civ.)	33
FIȘA NR. 4. Participanții la procesul civil. Părțile (art. 55-60, art. 80-91 C. pr. civ.)	39
FIȘA NR. 5. Alte persoane care pot lua parte la judecată. Terțele persoane în procesul civil (art. 61-79 C. pr. civ.)	46
FIȘA NR. 6. Participarea procurorului în procesul civil (art. 92-93 C. pr. civ.)	56
FIȘA NR. 7. Competența instanțelor judecătorești. Competența materială (art. 94-106 C. pr. civ.)	62
FIȘA NR. 8. Competența instanțelor judecătorești. Competența teritorială (art. 107-121, art. 127 C. pr. civ.)	69
FIȘA NR. 9. Întinderea competenței instanței sesizate (art. 123-126 C. pr. civ.)	76
FIȘA NR. 10. Incidente procedurale privitoare la competența instanței (art. 129-147 C. pr. civ.)	78
FIȘA NR. 11. Actele de procedură (art. 148-173 C. pr. civ.)	90
FIȘA NR. 12. Nulitatea actelor de procedură (art. 174-179 C. pr. civ.)	99
FIȘA NR. 13. Termenele procedurale. Decăderea (art. 180-186 C. pr. civ.)	102
FIȘA NR. 14. Procedura de judecată	110
FIȘA NR. 15. Etapa scrisă (art. 194-210 C. pr. civ.)	112
FIȘA NR. 16. Reguli generale privind judecata (art. 211-236 C. pr. civ.)	120
FIȘA NR. 17. Cercetarea procesului (art. 237-244 C. pr. civ.)	126
FIȘA NR. 18. Excepțiile procesuale (art. 245-248 C. pr. civ.)	129
FIȘA NR. 19. Probele. Reguli generale (art. 249-264 C. pr. civ.)	132
FIȘA NR. 20. Proba cu înscrisuri (art. 265-308 C. pr. civ.)	136
FIȘA NR. 21. Proba cu martori (Proba testimonială/mărturia, art. 309-326 C. pr. civ.)	145
FIȘA NR. 22. Expertiza și mărturisirea	150
FIȘA NR. 23. Alte mijloace de probă	155
FIȘA NR. 24. Asigurarea probelor (art. 359-365 C. pr. civ.)	158

FIȘA NR. 25. Administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici
(art. 366-388 C. pr. civ.)..... 160

FIȘA NR. 26. Dezbaterea în fond a procesului (art. 389-394 C. pr. civ.)..... 163

FIȘA NR. 27. Incidente procedurale (art. 406-423 C. pr. civ.) 169

FIȘA NR. 28. Deliberarea și pronunțarea hotărârii (art. 395-405 C. pr. civ.) 187

FIȘA NR. 29. Hotărârile judecătorești (art. 424-455 C. pr. civ.) 194

FIȘA NR. 30. Căile de atac 216

FIȘA NR. 31. Apelul (art. 466-482 C. pr. civ.)..... 231

FIȘA NR. 32. Recursul (art. 483-502 C. pr. civ.) 245

FIȘA NR. 33. Contestația în anulare (art. 503-508 C. pr. civ.) 260

FIȘA NR. 34. Revizuirea (art. 509-513 C. pr. civ.)..... 267

FIȘA NR. 35. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare..... 279

FIȘA NR. 36. Contestația privind tergiversarea procesului (art. 522-526 C. pr. civ.) 307

FIȘA NR. 37. Procedura necontencioasă judiciară (art. 527-540 C. pr. civ.)..... 312

FIȘA NR. 38. Arbitrajul (art. 541-621 C. pr. civ.)..... 319

FIȘA NR. 39. Procedura arbitrală (art. 571-607 C. pr. civ.)..... 326

FIȘA NR. 40. Desființarea hotărârii arbitrale 332

FIȘA NR. 41. Executarea silită..... 336

FIȘA NR. 42. Participanții la executarea silită (art. 644-662 C. pr. civ.)..... 344

FIȘA NR. 43. Efectuarea executării silite (art. 663-705 C. pr. civ.)..... 350

FIȘA NR. 44. Incidente procedurale în cursul executării silite..... 362

FIȘA NR. 45. Urmărirea mobilă (art. 727-812 C. pr. civ.)..... 374

FIȘA NR. 46. Procedura urmăririi mobiliare. Sechestrarea bunurilor mobile
(art. 731-752 C. pr. civ.)..... 376

FIȘA NR. 47. Procedura urmăririi mobiliare. Valorificarea bunurilor sechestrate și vânzarea la licitație publică (art. 753-778 C. pr. civ.)..... 383

FIȘA NR. 48. Poprirea (art. 781-794 C. pr. civ.)..... 392

FIȘA NR. 49. Urmărirea fructelor și a veniturilor imobilelor (art. 795-812 C. pr. civ.) 398

FIȘA NR. 50. Urmărirea imobiliară (art. 813-863 C. pr. civ.) 404

FIȘA NR. 51. Vânzarea la licitație publică a imobilelor (art. 829-863 C. pr. civ.)..... 411

FIȘA NR. 52. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin urmărirea silită
(art. 864-887 C. pr. civ.)..... 421

FIȘA NR. 53. Executarea silită directă (art. 888-914 C. pr. civ.)	427
FIȘA NR. 54. Procedura divorțului (art. 915-935 C. pr. civ.)	445
FIȘA NR. 55. Procedura instituirii unor măsuri de ocrotire a persoanelor fizice (art. 936-9437 C. pr. civ.)	453
FIȘA NR. 56. Procedura de declarare a morții (art. 944-951 C. pr. civ.)	460
FIȘA NR. 57. Măsurile asigurătorii și provizorii (art. 952-979 C. pr. civ.)	464
FIȘA NR. 58. Procedura partajului judiciar (art. 980-996 C. pr. civ.)	471
FIȘA NR. 59. Procedura ordonanței președințiale (art. 997-1.002 C. pr. civ.)	477
FIȘA NR. 60. Cererile posesorii (art. 1.003-1.005 C. pr. civ.)	480
FIȘA NR. 61. Procedura ofertei de plată și consemnațiunii (art. 1.006-1.013 C. pr. civ.)	482
FIȘA NR. 62. Procedura ordonanței de plată (art. 1.014-1.025 C. pr. civ.)	484
FIȘA NR. 63. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă (art. 1.026-1.033 C. pr. civ.)	488
FIȘA NR. 64. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept (art. 1.034-1.049 C. pr. civ.)	491
FIȘA NR. 65. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii (art. 1.050-1.053 C. pr. civ.)	495
FIȘA NR. 66. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute (art. 1.054-1.056 C. pr. civ.)	498
FIȘA NR. 67. Cauțiunea judiciară (art. 1.057-1.064 C. pr. civ.)	500
FIȘA NR. 68. Procesul civil internațional. Competența internațională a instanțelor române (art. 1.065-1.082 C. pr. civ.)	509
FIȘA NR. 69. Legea aplicabilă în procesul civil internațional (art. 1.083-1.093 C. pr. civ.) și eficacitatea hotărârilor străine (art. 1.094-1.110 C. pr. civ.)	514
FIȘA NR. 70. Arbitrajul internațional și efectele hotărârilor arbitrale străine (art. 1.111-1.133 C. pr. civ.)	520
Bibliografie selectivă	528

Fișa nr. 1

**PRINCIPIILE FUNDAMENTALE
ALE PROCESULUI CIVIL (art. 5-23 C. pr. civ.)**

- ✓ reprezintă reguli esențiale care guvernează întreaga activitate judiciară și care se află într-o relație de interdependență;
- ✓ sunt consacrate în cele mai importante acte normative, interne și internaționale: Convenția europeană privind drepturile omului (art. 6), Constituția României, Codul de procedură civilă (art. 5-23), Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor;
- ✓ importanță și rol:
 - contribuie la înțelegerea și interpretarea corectă a normelor de procedură, la formarea unei jurisprudențe unitare;
 - orientează activitatea de elaborare a legislației în materia procedurii civile;
- ✓ art. 20 C. pr. civ. stabilește expres îndatorirea judecătorului de a asigura respectarea și de a respecta el însuși principiile fundamentale ale procesului civil, sub sancțiunile prevăzute de lege.

**1. PRINCIPIUL RĂSPUNDERII JURIDICE A JUDECĂTORULUI ÎN CAZUL
REFUZULUI DE A SOLUȚIONA O CAUZĂ CIVILĂ (ART. 5 C. PR. CIV.)**

- ✓ concretizat în:
 - *interdicția judecătorului de a săvârși fapta de denegare de dreptate* – art. 5 alin. (1)-(3) C. pr. civ. (a se vedea și art. 4 din Legea nr. 303/2004);
 - *interdicția judecătorului de a stabili dispoziții general obligatorii prin hotărârile pe care le pronunță în cauzele supuse judecății, interdicție fundamentată pe separația puterilor în stat și pe relativitatea lucrului judecat* [art. 5 alin. (4) C. pr. civ.];
- ✓ reprezintă pentru cetățean o garanție în plus a accesului liber la justiție, a dreptului la un proces echitabil.

2. PRINCIPIUL ACCESULUI LIBER LA JUSTIȚIE (ART. 6 C. PR. CIV.)

- ✓ dreptul la un proces echitabil este în strânsă legătură cu garantarea *accesului liber la justiție*: o procedură echitabilă nu poate fi realizată dacă litigiul nu este dedus unui judecător; toți avem dreptul de a apela la instanțele judecătorești, care prin îndeplinirea justiției îndeplinesc

un serviciu public, având obligația să se pronunțe asupra oricărei cereri înregistrate pe rolul acestora [art. 1 alin. (2) C. pr. civ., art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, art. 21 din Constituția României, art. 2 și art. 10 din Legea nr. 304/2004];

✓ statul trebuie să confere accesului liber la justiție două calități: *efectivitate (eficacitate)* și *accesibilitate*, în sensul că cetățeanul trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface în mod real drepturile și interesele legitime în fața instanței; accesul la justiție nu trebuie să fie doar iluzoriu sau teoretic;

✓ o procedură echitabilă implică:

→ **celeritatea procesului civil:** cerința ca procesul civil să se desfășoare în mod operativ, dinamic, într-un *termen optim, rezonabil și previzibil*;

- instrumente prevăzute de Codul de procedură civilă menite să asigure durată rezonabilă a procesului: ordinea judecării proceselor (art. 215); fixarea primului termen de judecată (art. 201); obligația judecătorului de a estima, la primul termen la care părțile sunt legal citate, durată procesului (art. 238); luarea termenului în cunoștință, precum și fixarea unor termene scurte, chiar de la o zi la alta (art. 229 și art. 241); modificarea cererii de chemare în judecată (art. 204); reglementarea strictă a posibilității de a cere amânarea judecării (art. 221-222); judecata în lipsa părții care a fost legal citată (art. 223); încunoștințarea părților telefonic, telegrafic, prin fax, poștă electronică etc. (art. 241); propunerea dovezilor (art. 194, art. 205, art. 253 și art. 259); posibilitatea instanței de a dispune suspendarea judecării când reclamantul neglijează îndeplinirea obligațiilor stabilite de instanță în sarcina sa (art. 242) etc.;

→ **independența și imparțialitatea instanței:** soluționarea litigiilor să se facă fără nicio ingerință din partea vreunui alt organ de stat sau persoane [art. 124 alin. (3) din Constituție, art. 2 alin. (3) și (4) din Legea nr. 303/2004];

- garanții: inamovibilitatea judecătorilor, publicitatea dezbaterilor, secretul deliberării, existența căilor de atac etc.

3. PRINCIPIUL LEGALITĂȚII (ART. 7 C. PR. CIV.)

✓ justiția se înfăptuiește în numele legii, iar judecătorii se supun doar legii. Justiția se realizează de către instanțele judecătorești prevăzute de lege, înființarea unor instanțe excepționale fiind interzisă; competența instanțelor, compunerea completelor de judecată, căile de atac etc. – toate acestea sunt strict determinate prin lege (a se vedea art. 124 din Constituție, art. 1 din Legea nr. 303/2004, art. 2 și art. 3 din Legea nr. 304/2004);

✓ nu exclude interpretarea legii de către judecător, care trebuie să o aplice în concordanță cu dinamica și complexitatea vieții sociale, nu într-un mod abstract și static.

4. PRINCIPIUL EGALITĂȚII PĂRȚILOR ÎN FAȚA JUSTIȚIEI (ART. 8 C. PR. CIV.)

- ✓ părților le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal și fără discriminări (a se vedea și art. 16 din Constituție, art. 7 din Legea nr. 304/2004);
- ✓ implică cerințe precum:
 - judecarea proceselor trebuie să se realizeze de către aceleași organe și după aceleași reguli procedurale, pentru toți cetățenii;
 - aceleași drepturi procedurale trebuie acordate tuturor cetățenilor, fără restricții sau privilegii;
 - instanța trebuie să asigure un echilibru între pozițiile procesuale ale părților.

5. PRINCIPIUL DISPONIBILITĂȚII (ART. 9 C. PR. CIV.)

- ✓ reprezintă posibilitatea conferită de lege cetățenilor de a sesiza autoritățile judiciare, de a stabili cadrul procesual al litigiului (obiect, părți, cauză), de a renunța la judecată sau la însuși dreptul pretins, dreptul pârâtului de a achiesa la pretențiile reclamantului, dreptul părților de a pune capăt procesului printr-o tranzacție, dreptul părților de a exercita sau nu căile de atac, dreptul de a cere executarea silită etc.;
- ✓ judecătorul nu poate să soluționeze litigiul decât pe baza cererii persoanei interesate (reclamantul) și în limitele sesizării [art. 22 alin. (5)-(6) C. pr. civ.];
- ✓ *nu are caracter absolut, legiuitorul putând aduce limitări ale disponibilității* – exemple:
 - inițiativa de a acționa în justiție este conferită și altor organe ale statului decât titularul dreptului (Ministerul Public – prin procuror –, autoritatea tutelară etc.);
 - instanța se va pronunța din oficiu asupra exercitării autorității părintești, chiar în lipsa solicitării părinților prin cererea de divorț [art. 919 alin. (2) C. pr. civ.];
 - instanța nu este ținută de temeiul juridic al cererii [art. 22 alin. (4) C. pr. civ.];
 - judecătorul poate dispune din oficiu introducerea în cauză a altor persoane, chiar dacă părțile se împotrivesc, în cazurile expres prevăzute de lege [art. 78 alin. (1) C. pr. civ.];
- ✓ trebuie armonizat, în practica judiciară, cu principiul rolului activ al judecătorului, astfel încât să existe un echilibru între cele două (art. 22 C. pr. civ.).

6. PRINCIPIUL BUNEI-CREDINȚE. OBLIGAȚIILE PĂRȚILOR ȘI ALE TERȚILOR ÎN DESFĂȘURAREA PROCESULUI CIVIL (ART. 10-12 C. PR. CIV.)

- ✓ îndatorirea părților de a-și exercita drepturile procesuale și obligațiile corelative cu bună-credință, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege și fără a se

încălca drepturile procesuale ale altei părți; în caz contrar, autorul abuzului de drept poate fi supus unei duble sancțiuni:

- cu caracter reparatoriu: va răspunde pentru prejudiciile materiale și morale cauzate (art. 189 C. pr. civ.);
 - cu caracter strict punitiv: amendă judiciară achitată față de stat (art. 187-188 C. pr. civ.);
- ✓ obligația părților de *diligență* sau de *stăruință* în desfășurarea și finalizarea procesului, menită să asigure o anumită disciplină, celeritate și coerență procesuală (art. 10 C. pr. civ.);
- ✓ obligația terților (a oricărei persoane), în condițiile legii, de a *sprijini realizarea justiției*. Cel care, fără motiv legitim, se sustrage de la îndeplinirea acestei obligații poate fi constrâns să o execute sub sancțiunea plății unei amenzi judiciare și, dacă este cazul, a unor daune-interese (art. 11 C. pr. civ.).

7. PRINCIPIUL DREPTULUI LA APĂRARE (ART. 13 C. PR. CIV., ART. 24 DIN CONSTITUȚIE)

- ✓ se concretizează în procesul civil prin: dreptul părții de a-și angaja apărător care să le poată asigura o apărare calificată (prin reprezentare sau asistare), dreptul de a solicita amânarea procesului pentru lipsă de apărare (art. 222 C. pr. civ.), dreptul de a obține un ajutor public judiciar (a se vedea O.U.G. nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă), dreptul de a studia dosarul, de a formula cereri, de a propune și administra probe, de a recuza judecătorii, de a exercita căile legale de atac etc.;
- ✓ inițial, Codul de procedură civilă a pus un accent deosebit pe apărarea specializată în recurs, în sensul că cererile și concluziile părților nu puteau fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic; apoi, ca urmare a unor decizii ale Curții Constituționale, dispozițiile legale respective și-au încetat efectele juridice [a se vedea și art. 147 alin. (1) din Constituția României]:
- prin Decizia Curții Constituționale nr. 462 din 17 septembrie 2014 (publicată în M. Of. nr. 775 din 24 octombrie 2014) s-a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor din Codul de procedură civilă cuprinse în art. 13 alin. (2) teza a II-a, art. 83 alin. (3), precum și în art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs prin avocat, constatându-se că acestea sunt neconstituționale;
 - prin Decizia Curții Constituționale nr. 485 din 23 iunie 2015 (publicată în M. Of. nr. 539 din 20 iulie 2015) a fost admisă excepția de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a II-a, ale art. 84 alin. (2), precum și ale art. 486 alin. (3) C. pr. civ., cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și

sustinerii cererii de recurs de către *persoanele juridice* prin avocat sau consilier juridic, constatându-se că acestea sunt neconstituționale.

8. PRINCIPIUL CONTRADICTORIALITĂȚII (ART. 14 C. PR. CIV.)

- ✓ cârmuiește atât raporturile procesuale dintre părți, cât și raporturile acestora cu instanța;
- ✓ *posibilitatea* dată părților de a discuta, argumenta și combate orice chestiune de fapt sau de drept care apare în cursul procesului civil, dar și *obligativitatea* părților de a-și face cunoscute reciproc și în timp util motivele de fapt și de drept pe care își întemeiază pretențiile și apărările, precum și mijloacele de probă de care înțeleg să se folosească, astfel încât fiecare dintre ele să își poată organiza apărarea;
- ✓ corelativ, instanța nu poate ordona nicio măsură, nu poate lua nicio hotărâre decât după citarea sau înfățișarea părților și după ce a supus dezbaterii contradictorii a părților toate cererile, excepțiile, împrejurările de fapt sau de drept invocate;
- ✓ contribuie la aflarea adevărului, realizarea dreptului la apărare și la egalitatea părților în fața justiției etc.;
- ✓ *în mod excepțional*, legiuitorul dispune înlăturarea contradictorialității permițând soluționarea unor cereri *fără citarea părților* [judecarea conflictelor de competență – art. 135 alin. (4) C. pr. civ., cererea de asigurare a probelor – art. 360 alin. (5) C. pr. civ., contestația privind tergiversarea procesului – art. 524 alin. (3) C. pr. civ., ordonanța președințială – art. 999 alin. (2) C. pr. civ.].

9. PRINCIPIUL ORALITĂȚII (ART. 15 C. PR. CIV.)

- ✓ *dreptul părților de a-și exprima verbal pretențiile*, de a propune probe, de a da explicații, de a formula concluzii etc.;
- ✓ Codul de procedură civilă prevede două categorii de **excepții** de la principiul oralității:
 - atunci când *legea dispune altfel*: de pildă, cazurile în care diferite cereri sau incidente procedurale se soluționează fără citarea părților [conflictele de competență – art. 135 alin. (4) C. pr. civ., contestația privind tergiversarea procesului – art. 524 alin. (3) C. pr. civ., soluționarea cererilor cu valoare redusă – art. 1.031 C. pr. civ. etc.];
 - atunci când *părțile solicită expres instanței* ca judecata să se facă numai pe baza actelor depuse la dosar;
- ✓ procedura noastră civilă are un caracter mixt:
 - în faza inițială a procesului predomină forma scrisă (cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, cererea reconvențională);
 - în faza dezbaterilor se manifestă pe deplin principiul oralității.

10. PRINCIPIUL NEMIJLOCIRII (ART. 16 C. PR. CIV.)

- ✓ obligația instanței care judecă procesul de a administra direct probele, de a cerceta nemijlocit toate elementele probatorii necesare dezlegării pricinii;
- ✓ nu întotdeauna acest principiu se poate realiza integral; Codul de procedură civilă permite și unele **excepții**:
 - administrarea probelor prin *comisie rogatorie*: probele sunt percepute în mod nemijlocit de către o altă instanță decât cea care soluționează litigiul [art. 261 alin. (2) C. pr. civ.];
 - procedura asigurării dovezilor (art. 360 C. pr. civ.);
 - administrarea probelor de către avocați etc.

11. PRINCIPIUL PUBLICITĂȚII (ART. 17 C. PR. CIV., ART. 127 DIN CONSTITUȚIE, ART. 12 DIN LEGEA NR. 304/2004)

- ✓ implică desfășurarea ședințelor de judecată în prezența părților și astfel încât să existe posibilitatea publicului de a asista la dezbateri, educându-se indirect în spiritul respectării legii;
- ✓ Codul de procedură civilă consacră și **excepții** de la principiul publicității, când desfășurarea procesului se face fără prezența publicului (art. 213, art. 240):
 - în fața primei instanțe, cercetarea procesului se desfășoară în camera de consiliu, dacă legea nu prevede altfel;
 - în cazurile în care dezbateri fondului în ședință publică ar aduce atingere moralității, ordinii publice, intereselor minorilor, vieții private a părților ori intereselor justiției, instanța, la cerere sau din oficiu, poate dispune ca aceasta să se desfășoare, în întregime sau în parte, fără prezența publicului.

12. PRINCIPIUL DESFĂȘURĂRII PROCEDURII JUDICIARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ (ART. 18 C. PR. CIV., ART. 128 DIN CONSTITUȚIE, ART. 14 DIN LEGEA NR. 304/2004)

- ✓ procesul civil se desfășoară în *limba română*; cererile și actele procedurale se întocmesc numai în limba română;
- ✓ cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii; cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin traducător autorizat, dacă legea nu prevede altfel.

13. PRINCIPIUL CONTINUITĂȚII (ART. 19 C. PR. CIV., ART. 11 DIN LEGEA NR. 304/2004)

- ✓ exprimă cerința ca întreaga judecată a pricinii să se facă, pe cât posibil, de către același complet de judecată și într-o singură ședință, care să se finalizeze cu deliberarea judecătorului și pronunțarea soluției;
- ✓ nu se poate realiza integral, deoarece în multe cauze trebuie să se dea prioritate principiului aflării adevărului, dreptului la apărare etc.;
- ✓ constituie motiv de recurs și atrage casarea hotărârii pronunțarea acesteia de către alți judecători decât cei care au luat parte la dezbaterile în fond a pricinii [art. 488 alin. (1) pct. 2 C. pr. civ.].

14. ÎNCERCAREA DE ÎMPĂCARE A PĂRȚILOR (ART. 21 C. PR. CIV.)

- ✓ obligația judecătorului de a *recomanda* părților soluționarea amiabilă prin mediere (conform Legii nr. 192/2006) și de a *încerca*, pe tot parcursul procesului, împăcarea părților;
- ✓ judecătorul va alege momentele oportune pentru a încerca o conciliere a părților (nu la fiecare termen de judecată).

15. PRINCIPIUL ROLULUI ACTIV AL JUDECĂTORULUI ÎN AFLAREA ADEVĂRULUI (ART. 22 C. PR. CIV.)

- ✓ îndatorirea judecătorului de a stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale;
- ✓ se concretizează, pe parcursul procesului, în următoarele activități: obligația de a pune în dezbaterile părților toate chestiunile de fapt și de drept incidente în cauză; dreptul judecătorului de a cere părților explicații, oral sau în scris; dreptul și obligația instanței de a ordona administrarea unor dovezi, din oficiu, chiar dacă părțile se împotrivesc; dreptul judecătorului de a introduce în cauză alte persoane, în condițiile legii; dreptul judecătorului de a pune în discuția părților și de a da calificarea juridică exactă a actelor și faptelor deduse judecății; obligația de a da îndrumări atunci când părțile nu sunt asistate sau reprezentate de un specialist al dreptului (avocat, consilier juridic) etc.;
- ✓ rolul activ al judecătorului trebuie să se armonizeze cu inițiativa părților și să nu aducă atingere unui alt principiu fundamental: cel al disponibilității [art. 22 alin. (5) și (6) C. pr. civ.].

16. RESPECTUL CUVENIT JUSTIȚIEI (ART. 23, ART. 217 C. PR. CIV.)

- ✓ cei prezenți la ședința de judecată sunt datori să manifeste respectul cuvenit față de instanță și să nu tulbure buna desfășurare a ședinței de judecată;
- ✓ președintele completului de judecată exercită poliția ședinței, asigurând ordinea și soluționarea acestora și putând lua în acest scop orice măsură prevăzută de lege.

OBSERVAȚIE:

În doctrina internă și internațională mai sunt enumerate și alte principii fundamentale precum: gratuitatea justiției, principiul concentrării mijloacelor procesuale, principiul economiei procesuale etc.

Teme de dezbatere și aplicații pe baza noțiunilor teoretice. Jurisprudență adecvată tematicii

Teme de dezbatere și aplicații

1. Judecătorul statal are dreptul (posibilitatea) să judece litigiul „în echitate”? Faceți distincția între noțiunea de „proces echitabil” și cea de „judecată în echitate” (*ex aequo et bono*).
2. Exemplificați garanții procesuale ale unui proces echitabil.
3. În ce constă *metoda analogiei legii* folosită în soluționarea unor cauze?
4. Identificați, în Codul de procedură civilă, limitări procesuale ale principiului disponibilității, atât pentru reclamant, cât și pentru pârât.
5. Identificați forme ale abuzului de drept procesual în practica judiciară, precum și instrumentele procesuale de limitare și sancționare a acestora. Faceți propuneri *de lege ferenda* în vederea creării unor instrumente legale mai eficiente pentru prevenirea și sancționarea exercitării abuzive a drepturilor procesuale.
6. Exemplificați și analizați cazurile în care legiuitorul permite excepții de la principiul contradictorialității, prin prisma scopului urmărit în reglementarea unor astfel de limitări ale unui principiu fundamental.
7. Care este sancțiunea desfășurării unui proces civil cu nerespectarea principiului publicității?
8. Prin cererea de chemare în judecată, reclamantul a solicitat ca pârâtul să fie obligat la plata sumei de 10.000 euro reprezentând ultima rată a prețului datorat în temeiul contractului de vânzare încheiat între părți, cu privire la un imobil-teren.
Din probele administrate rezultă că între părți s-a încheiat un contract sub semnătură privată și că prețul vânzării este derizoriu. În aceste condiții:
- instanța este îndreptățită să invoce din oficiu nulitatea contractului de vânzare pentru lipsa formei *ad validitatem*? Care pot fi consecințele procesuale într-un asemenea caz?

- instanța este îndreptățită să invoce din oficiu nulitatea contractului de vânzare pentru preț derizoriu?

Argumentați juridic răspunsurile propuse.

9. Judecătorul este îndreptățit să schimbe calificarea juridică a cererii de chemare în judecată, pe care o consideră greșită, dacă reclamantul insistă în calificarea propusă inițial și pârâtul declară că „lasă la aprecierea instanței”?
10. Prin întâmpinarea formulată împotriva unei acțiuni în revendicare, pârâtul descrie o stare de fapt constând într-o posesie îndelungată și de bună-credință asupra imobilului. Dacă pârâtul nu invocă explicit uzucapiunea, instanța poate pune în discuție calificarea juridică a apărării?

Jurisprudență

Națională: ICCJ – dec. civ. nr. 1764/2021 (s. I civ.), dec. civ. nr. 854/2021 (s. I civ.), dec. civ. nr. 154/2021 (s. I civ.), dec. civ. nr. 12/2019 (s. I civ.), dec. civ. nr. 1487/2017 (s. I civ.), disponibile pe www.scj.ro; dec. civ. nr. 1693/2020 (s. I civ.), dec. civ. nr. 2051/2019 (s. I civ.), dec. civ. nr. 1399/2019 (s. I civ.), dec. civ. nr. 1026/2018 (s. I civ.), dec. civ. nr. 546/2018 (s. I civ.), dec. civ. nr. 547/2018 (s. I civ.), dec. civ. nr. 445/2018 (s. I civ.), disponibile pe www.ilegis.ro; C. Ap. Cluj – dec. civ. nr. 54/2019; C. Ap. Alba Iulia – dec. civ. nr. 17/2019; C. Ap. București – dec. civ. nr. 47/2019; C. Ap. Ploiești – dec. civ. nr. 18/2017; C. Ap. Suceava – dec. civ. nr. 28/2019; C. Ap. Iași – dec. civ. nr. 1/2019; C. Ap. Timișoara – dec. civ. nr. 6/2019; C. Ap. Constanța – dec. civ. nr. 48/2018, dec. civ. nr. 52/2018; Trib. Timiș – dec. civ. nr. 1278/2016, disponibile pe www.ilegis.ro etc.

CEDO: cauza Ștefu c. României (cererea nr. 71299/14), cauza Dumitru și alții c. României (cererea nr. 57162/09), cauza Mihancea c. României (cererea nr. 26354/14), cauza Alexe c. României (cererea nr. 66522/09), cauza Ionescu c. României (cererea nr. 38608/97), cauza Ruianu c. României (cererea nr. 34647/97), cauza Iorgulescu c. României (cererea nr. 59654/00), cauza Vasile c. României (cererea nr. 40162/02), cauza Rippe c. Germaniei (cererea nr. 5398/03), cauza Brugger c. Austriei (cererea nr. 76293/01) etc.